

اخوت، احمد رضا، ۱۳۳۷
میانی و روش های جهاد نرم:
عملیات ابلاغ و القاء از طراحی تا اجرا
احمد رضا اخوت، کاظم حاجی رجیبلی
قم: کتاب فردا، ۱۳۹۰.
۳۶۸ ص.: مصور، جدول، غودار.
معارف قرآن و اهل بیت (ع)؛ ۶.
۹۷۸-۶۰۰-۹۲۱۹۹-۵-۷

فیبا
واژه نامه
جنگ نرم- جنبه های مذهبی- اسلام
جنگ نرم- جنبه های قرآنی
حاجی رجیبلی، کاظم، ۱۳۵۹-
دانشگاه تهران، مدرسه دانشجویی قرآن و عترت (ع)
۲۱۳۸۹ ج ۸۸ / ج ۱۰۴ BP
۲۹۷/۱۵۹
۲۲۴۴۷۴۷

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک

وضعیت فهرست نویسی
یادداشت

موضوع
موضوع

شناسه افزوده
شناسه افزوده

رده بندی کنگره
رده بندی دیویی

شماره کتاب شناسی ملی

مبانی و روش‌های جهاد نرم

عملیات ابلاغ و القا از طراحی تا اجرا

نویسندگان: احمد رضا اخوت / کاظم حاجی رجیلی

ناشر: کتاب فردا
مشخصات نشر: جاب اول / بهار ۱۳۹۰
۱۰۰۰ نسخه

طراح جلد: علی ناصری
قیمت: ۷۳۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۱۹۹-۵-۷

© همه حقوق مادی و معنوی و هنری اثر، برای ناشر محفوظ است

مدرسه دانشجویی قرآن و عترت، دانشگاه تهران
تهران، بلوار کشاورز، خیابان ۱۶ آذر پلاک ۲۵، طبقه ۲
www.QuranEtratSchool.ir
تلفن: ۰۹۱۹۱۹۹۶۷۸۸ و ۸۸۹۶۸۲۰۹

کتاب فردا
قم، خیابان معلم، میدان روح اس، نیش کوچه ۱۷
تلفن: ۰۲۵۱۷۷۴۶۹۹۲
۸۱۳۷-۳۷۱۵۵: صندوق پستی

کتاب فردا ۰۲۵۱۷۷۴۶۹۹۲-۰۹۱۹۱۹۹۶۷۸۸
www.BookRoom.ir

خدمات چاپ و پخش
فروش اینترنتی

تقدیم به...

سوره ماه، که به واسطه او، ابلاغ
کلمه توحید، میسر شد!
پیشانی بلند تو، همان امان نامه
بلیغی است که در شعاع مهتابی اش،
عالم، مهلت یافت! و چون عمود بر
آن ساخت امن بندگی، فرود آمد،
نزول مهیب ترین آیه خدا و تکذیب
آن، یک جا میسر شد!
اقتربت الساعة و انشأ القمر وإن
یرو آیه بعرضوا و یقولوا سحر
مستمر.

کندوها به امان بیداری چشمان
تو، پر زرمه شدند و غماز و تلاوت که
محبوب خورشید است در بر تو هیبت
تو، تا صبح امان یافت که این هر دو
در شعاع مهتاب، یک جا میسر شد!
ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من
مذکر.

خواب دخترکان مضطرب، در بر تو
بی خوابی تو میسر بود که هر چشم
دو صف، تیغ آخته داشت و چون

صفوف مزگانت به تقابل با پولاد،
به هم پیوست، بی خوابی کودکان و
خواب دشمنان، یک جا میسر شد!
رؤیت هلال تو در معرکه نبرد، نوید
عید برای کودکان بود و کودکان به
استهلال آمده بودند که چون، غبار
نشست، رؤیت هلال با شق القمر،
یک جا میسر شد!

آه عباس! چه بگویم از مشک که
چون بفضض شکفت و گریست،
تشنگی کودکان با از نفس افتادنت،
یک جا میسر شد!
ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من
مذکر

چشمان تو، بصیرت بیدار است؛
قیامت آشفته ای که چون به خون
نشست، ماه گرفت! و قامت بلند
خورشید خمید که از پس خسوف،
وجوب غماز با رکوع امام، یک جا
میسر شد!

عجب نیست اگر خورشید از بی
افتادنت نشست که با افتادن تو،
خیمه آسمان پی شد! و چون آسمان از
پس فرود آمدن تو، پایین آمد، سنگ
زدن به خورشید با ذبح از قفا، یک جا
میسر شد!

عجب نیست اگر بر صورت
خورشید، غبار نشست که پیش
از این، دستان تو کاشف کرب از
وجه خورشید بود و چون دستان

کشیده ات بر زمین افتاد، شکستن
حریم صورت خورشید با حریم
خیمه ها، یک جا میسر شد!
ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من
مذکر

خورشید به فدایت ای ماه که چون
زهر اسلام الله علیها، سرت را به
دامان گرفت، خطاب یا امّاه! به
فاطمه و ذکر یا اخاه ادرك اخاك،
برایت یک جا میسر شد!
مادرت که ادب محض بود، تو و
برادرانت را به تبیین خونین ادب،
روانه کرد و چون از بی سفارش مادر،
بی حسین بازنگشتی، تفسیر وفا و
بصیرت با مفهوم ام البنین، یک جا
میسر شد!
ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من
مذکر

پیشانی شکافته ات عباس! همان
دفعی است که کوچک و بزرگ،
در آن مستطراست و مجرمین و
هم مسلکانشان به استناد این سند،
به چشم بر هم زدنی، عذابشان،
یک جا میسر شد!

متقین به تقدیر پیشانی ات، فی مقعد
صدق عند ملیک مقتدر، در ساحل
نهر فرات، گرد می آیند؛ آنجا که دیدن
خورشید و ماه، برایشان یک جا
میسر شد!

۵۱	تحلیل جغرافیای جهاد نرم به وسیله عنصر دشمن	مقدمه
۵۲	تحلیل جغرافیای جهاد نرم به وسیله امام در هر زمان	فصل اول/ ۲۳
۵۲	۲۳ وضعیت غیبت یا ناشناخته بودن امام	عناصر القا
۵۳	۲۵ وضعیت قرارداشتن امام در رأس قدرت سیاسی	۱. مقاصد و اهداف القا؛ کلیدواژگان فتح
۵۴	۲۵ وضعیت قرارداشتن امام در رأس قدرت سیاسی	انذار، تبشیر، ذکر، توبه، خشیت، تقوا، اوب و انابه
۵۴	۲۸ تحلیل	تحلیل
۵۵	۳۰ ۴. القاکننده در جهاد نرم	۲. عنصر دشمن در جهاد نرم؛ دشمن شناسی
۵۶	۳۱ ابعاد شخصیتی رزمندگان در جهاد نرم	۱-۲. توطئه و دشمن، از توهم تا واقعیت
۵۸	۳۲ تحلیل	اثبات وجود دشمن و تعریف دشمنی
۵۹	۳۳ ۵. ارزیابی حدود و ثغور رزمندگی در جهاد نرم	فرآیند شناسایی دشمن
۶۰	۳۷ ۵-۱. شاخص تمایلات طبیعی و فطری	۲-۲. علایم آسیب دیدگی از ناحیه دشمن
۶۲	۳۸ ۵-۲. شاخص زینت بودن برای امام	۲-۳. زمینه های آسیب پذیری از دشمن
۶۳	۴۱ ۵-۳. شاخص اعتقادات صحیح	۲-۴. دست یابی به فتح و شاخص دشمن شناسی
۶۷	۴۳ ۵-۴. شاخص توفیق، در عبادت و زهد	تحلیل
۶۸	۴۴ ۵-۵. شاخص تعاملات اجتماعی	۳. عرصه و میدان القا (میدان نبرد در جهاد نرم)
۶۹	۴۵ تحلیل	جغرافیای جهاد نرم در ساختار وجودی فرد و اجتماع

فصل دوم

قالب ها و ابزارهای القا (قالب بیان) / ۷۳

مقدمه

۱. ابزار بیان در جهاد نرم (تعاریف و مختصات)

۱-۱. بیان در آیات قرآن

۱-۲. بیان در روایات

۱-۳. قوانین و اصول حاکم بر بیان

۱-۴. باید ها و نبایدها در مفهوم «بیان»

۲. حکمت در عینیت جامعه؛

تحلیل موضوعات و موقعیت ها

۷۵ ۲-۱. انطباق های تاریخی و تأویل حکمت

۷۵ ۲-۲. مراحل لازم برای یک انطباق دقیق تاریخی

۷۶ اتفاق تاریخی در سیره پیامبر ﷺ و اهل بیت

۷۷ انتخاب و تحلیل قطعه های مهم آن اتفاق تاریخی

۷۸ انتخاب سوره های متناسب با

۷۸ غرض و موضوعات مرحله بالا

۷۹ تحلیل موضوع مورد نظر در سوره مبارکه جمعه

۷۹ استخراج جزئیات بیشتر از تحلیل فوق

۸۰ انطباق نتیجه حاصل شده با مصادیق

۸۰ تحلیل

۸۲ ۳. حکمت در عینیت جامعه

۸۳ تحلیل افراد و طیف های مردمی

۸۳ ۳-۱. تحلیل اشخاص

۸۵ تحلیل اشخاص به کمک شاخصه های طبیعی

۹۰ تحلیل اشخاص به کمک شاخصه وراثت

۱۰۲ تحلیل اشخاص به کمک شاخصه صفات اخلاقی

۱۰۲ ۳-۲. تحلیل جوامع

۱۰۵ ملاحظه و تحلیل ظرفیت

۱۰۵ ملاحظه و تحلیل صفات مؤثر و مفید

۱۰۵ ملاحظه و تحلیل خلایق اخلاقی

۱۰۷ ملاحظه و تحلیل تبار تاریخی و فرهنگی ردایل

۱۰۹ تحلیل

۱۱۲ فصل چهارم

۱۱۵ قالب ها و ابزارهای القا (قالب موعظه حسنه) / ۱۸۳

۱۱۶ ۱. ابزار موعظه حسنه در جهاد نرم

۱۲۴ تعاریف ویژگی ها و مختصات

۱۸۵ ۱-۱. موعظه حسنه در آیات قرآن

۱۸۷ ۱-۲. موعظه حسنه در روایات

۱۸۸ تحلیل

۱۳۱ ۲. موعظه حسنه در عینیت جامعه؛

۱۳۱ القا و ابلاغ با موعظه حسنه

۱۳۲ محتوای موعظه حسنه در دعای مکارم اخلاق

۱۳۵ اولویت های منجر به توسعه ظرفیت در زندگی

تحلیل

فصل سوم

قالب ها و ابزارهای القا (قالب حکمت) / ۱۲۹

۱. ابزار حکمت در جهاد نرم؛

تعاریف ویژگی ها و مختصات

۱-۱. حکمت در آیات قرآن

۱-۲. حکمت در روایات

۲۱۹	۱-۳-۹. ردّ بر منکران برزخ در قرآن	اولویت های منجر به بهره‌مندی از لحظات
۲۲۰	۱-۳-۱۰. ردّ بر منکران معراج در قرآن	اولویت‌ها، هنگام بالا رفتن منزلت‌های اجتماعی
۲۲۰	۱-۳-۱۱. ردّ بر جبر گرایان در قرآن	اولویت‌های منجر به جهت‌گیری زندگی
۲۲۲	۱-۳-۱۲. ردّ بر منکران رجعت در قرآن	اولویت‌های لازم، در تبدیل تهدیدها به فرصت رشد
۲۲۲	۱-۳-۱۳. ردّ بر منکران فضیلت رسول خدا ﷺ در قرآن	اولویت‌ها در شرایط حساس
۲۲۴	۱-۳-۱۴. عصمت انبیا و مرسلین و اوصیا در قرآن	اولویت‌ها در واکنش به بدی‌ها
۲۲۵	۱-۳-۱۵. ردّ مشبهه در قرآن	مفاد تقوای اجتماعی و اساس نامه صالحین
۲۲۶	۱-۳-۱۶. ردّ بر منکران حدوث و قدم در قرآن	اولویت‌ها در شرایط ضعف
۱۹۵	۱-۳-۱۷. ردّ طرفداران رأی، قیاس و استحسان و اجتهاد در قرآن	اولویت‌های توحیدی در شرایط ضعف و قوت
۱۹۶	۱۹۶. قرآن	اصلاح اولویت‌ها در مدیریت امکانات فردی
۱۹۶	۱-۳-۱۸. احتجاج بر ملحدین	اولویت‌های منجر به یحیی اجتماعی
۱۹۷	۱۹۷. واصناف مشرکان در قرآن	اولویت‌های حداقلی منجر به سعادت
۱۹۷	۱-۴. عرصه‌های تقابلی جدال احسن در ظرف زمان	اصلاح اولویت‌ها در شئون اقتصادی
۱۹۷	۱-۴-۱. عصر امام علی (ع)	اولویت‌ها در مدیریت شئون معیشتی و فراغت عبادی
۱۹۸	۱۹۸. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	اولویت‌ها در مدیریت شئون معیشتی یا عورت نفس
۱۹۸	۱۹۸. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	اولویت‌ها در بهره‌مندی از نعمت‌ها و عمر
۱۹۹	۱-۴-۲. عصر امام حسن (ع)	اولویت‌ها در بهره‌مندی حداکثری از زمان و فرصت
۱۹۹	۱۹۹. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	اولویت‌ها در دنیا و آخرت
۱۹۹	۱۹۹. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	تحلیل
۲۳۸	۱-۴-۳. عصر امام حسین (ع)	فصل پنجم
۲۳۸	۲۳۸. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	قالب‌ها و ابزارهای القا (قالب جدال احسن) ۲۰۱/
۲۳۸	۲۰۳. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	۱. جدال احسن در جهاد نرم؛ تعاریف و مختصات
۲۳۸	۲۰۳. عصر امام علی بن حسین (ع)	۱-۱. جدال احسن در آیات قرآن
۲۳۸	۲۰۵. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	۱-۲. جدال احسن در روایات
۲۳۹	۲۰۶. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	تحلیل
۲۳۹	۲۰۸. عصر امام محمد بن علی (ع)	۱-۳. جدال احسن در عینیت جامعه؛ موضوع شناسی
۲۳۹	۲۱۰. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	موضوعات و عرصه‌های جدال احسن در قرآن
۲۳۹	۲۱۱. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	۱-۳-۱. احتجاج بر ملحدین در قرآن
۲۴۰	۲۱۳. عصر امام جعفر بن محمد (ع)	۱-۳-۲. ردّ بر بت پرستان در قرآن
۲۴۰	۲۱۴. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	۱-۳-۳. ردّ بر ثنویه (دوگانه‌پرستان) در قرآن
۲۴۱	۲۱۴. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	۱-۳-۴. ردّ بر زنادقه در قرآن
۲۴۱	۲۱۵. عصر امام موسی بن جعفر (ع)	۱-۳-۵. ردّ بر دهری مسلمانان در قرآن
۲۴۱	۲۱۶. پرسش‌ها و دغدغه‌های فکری	۱-۳-۶. ردّ بر نصارا در قرآن
۲۴۱	۲۱۷. پرسش‌ها و دغدغه‌های اجتماعی	۱-۳-۷. ردّ بر منکران خلقت بهشت و جهنم در قرآن
۲۴۲	۲۱۸. عصر امام علی بن موسی (ع)	۱-۳-۸. ردّ بر منکران بداء در قرآن

۲۸۵	فصل ششم	۲۴۲	پژشش ها و دغدغه های فکری
۲۸۵	ترکیب محتوا	۲۴۲	پژشش ها و دغدغه های اجتماعی
۲۸۵	روش و مخاطب شناسی	۲۴۳	۹-۴-۱. عصر امام محمد بن علی
۲۸۷	۱. مهارت در روش های القا	۲۴۳	پژشش ها و دغدغه های فکری
۲۸۷	متناسب با محتوا و مخاطب	۲۴۳	پژشش ها و دغدغه های اجتماعی
۲۹۳	نمونه روایت	۲۴۴	۱۰-۴-۱. عصر امام علی بن محمد
۲۹۵	پژرسی مخاطب	۲۴۴	پژشش ها و دغدغه های فکری
۲۹۶	ابزار های به کار گرفته شده	۲۴۴	پژشش ها و دغدغه های اجتماعی
۲۹۶	پژرسی قالب ها در روایت	۲۴۵	۱۱-۴-۱. عصر امام حسن بن علی
۲۹۶	روش های به کار گرفته شده، در روایت	۲۴۵	پژشش ها و دغدغه های فکری
۳۰۲	۲. مهارت در ترکیب ابزار های القا	۲۴۵	پژشش ها و دغدغه های اجتماعی
۳۰۲	سوره مبارکه طلاق و عینیت ابزار های القا	۲۴۵	۱۲-۴-۱. ارزیابی کلی موضوعات مورد احتجاج
۳۰۳	تشخیص قالب های چهارگانه در سوره طلاق	۲۴۵	در ظرف زمان
۳۰۶	ترکیب ابزار های القا در بهره مندی عینی از سوره طلاق	۲۴۷	۵-۱. غرض واحد احتجاجات
۳۰۹	تخلیل	۲۴۷	در قرآن و سیره اهل بیت
۳۱۳	فصل هفتم		دلالت احتجاج ها به موضوع امامت، با ریشه یابی انحرافات
۳۱۳	بی خاتمه	۲۴۹	
۳۱۷	۱. عناصر اصلی در میدان نبرد		دلالت احتجاج ها به موضوع امامت
۳۱۸	۱-۱. جغرافیای عملیات	۲۵۲	۳. با روش جبری و تطبیق
۳۱۸	۱-۲. مقاصد و اهداف عملیات	۲۵۴	تخلیل
۳۱۹	۱-۳. وضعیت دشمن		۲. جدال احسن در عینیت جامعه؛
۳۱۹	۱-۴. حالات و وضعیت رزمندگان در جبهه حق	۲۵۶	روشن شناسی جدال احسن
۳۱۹	۲. ابزار و شیوه های عملیات در خطبه فدکیه	۲۵۶	مراحل کلی در تحقق جدال احسن
۳۲۱	بخش اول از خطبه فدکیه	۲۵۷	ترکیب گزاره های مورد توافق
۳۲۳	بخش دوم از خطبه فدکیه	۲۶۰	ایجاد گزاره های مناسب
۳۲۵	بخش سوم از خطبه فدکیه	۲۶۱	حذف گزاره های نادرست
۳۲۶	بخش چهارم از خطبه فدکیه	۲۶۳	تخلیل
۳۲۸	بخش پنجم از خطبه فدکیه	۲۶۴	۳. جدال احسن در عینیت جامعه؛ مخاطب شناسی
۳۳۲	بخش ششم از خطبه فدکیه		حدود جدال احسن با خواص علمی
۳۳۶	بخش هفتم از خطبه فدکیه	۲۶۵	هم جهت با امام
۳۴۰	بخش هشتم از خطبه فدکیه		حدود جدال احسن با خواص علمی
۳۴۲	بخش نهم از خطبه فدکیه	۲۶۸	در عرض امام
۳۴۵	بخش دهم از خطبه فدکیه		حدود جدال احسن با خواص علمی
۳۴۸	بخش یازدهم از خطبه فدکیه	۲۷۸	مخالف امام
	کتابنامه/ ۳۵۳	۲۸۲	تخلیل
	نمایه/ ۳۵۷		

نوشتار پیش رو، بخشی کوچک و جزئی محدود از يك نقشه جامع، با عنوان «جهاد نرم» یا محوریت قرآن و عترت علیه السلام است. اطلاق جهاد نرم، نه به دلیل پرداختن به همه نقشه یادشده، بلکه از باب دلالت تضمن به کار رفته است؛ البته چنین دلالتی حتماً حکایت از اهمیت جزء مورد نظر و نقش کلیدی آن در مجموعه و ساختار یادشده دارد.

به هر حال نقشه جامع یادشده اجزائی دارد و هر جزء نیز زیرشاخه‌های مربوط به خود را داراست و شامل «طرح و برنامه و مدیریت»، «پژوهش و تولید محتوا»، «بروزات اجتماعی و تأثیرگذاری»، و نهایتاً «تربیت افسران جهاد نرم» می‌شود. نگاه و تمرکز ویژه در این تحقیق، بیشتر ناظر به دو مورد اخیر یعنی «بروزات اجتماعی و تأثیرگذاری» و «تربیت افسران جهاد نرم» است. اما بدیهی است که در پس عملیاتی شدن بروزات اجتماعی و تربیت افسران جهاد نرم، حتماً تولید محتوا و برنامه‌ریزی وجود دارد.

«جهاد نرم» عنوان و اصطلاحی است که حداقل سه بار معنایی و سه جنبه را به همراه دارد. یکی از جنبه‌های یادشده به خصیصتی برمی‌گردد که کلمه جهاد، القاکننده آن است؛ کوششی بلیغ و دارای غایت الهی که قداست، اصلی‌ترین لازمه معنای آن است. و همین قداست

است که تعیین‌کننده اهمیت، ارزش، گستره و بلندای غایت‌نگری در رویارویی یادشده است. کلمه جهاد، در عبارت جهاد نرم، جنبه و بار معنایی دوم نیز هست؛ ماهیت تهاجم و دفاع، به عنوان اقسام وضعیت، کنش و واکنش‌های مورد تحلیل در اصطلاح «جهاد نرم». این معنا در دو کلمه «حمله» و «دفاع» و به تعبیری دیگر در اصطلاح «عملیات»، قابل جمع است. سومین بار معنایی به اطلاق نرم در مقابل سخت برای اصطلاح جهاد مربوط می‌شود، که تداعی‌گر و معرف کلیدواژگان «ابلاغ و القاء» به عنوان عوامل تبیین‌کننده برای تعیین جنس و نوع ابزار و اسلحه در این رویارویی مقدس است. با این توضیحات روشن می‌شود که غایت متن حاضر، تضمین تأثیر و کارآمدی تفکر و عزم مجاهدانی است که طالب حضور آگاهانه در عرصه نبرد و جهاد نرم هستند؛ عرصه‌ای که در آن هر لحظه امکان تبدیل رویارویی‌های نرم، به یک نبرد سخت و جهاد با مفهوم عرفی آن وجود خواهد داشت. پس، با ملاحظه این احتمال، بررسی اجمالی منطقه شناخت و ادراک انسان «فرآیند فکر تا علم او» و نیز بررسی منطقه علم تا عمل او به شکل توأمان، اهمیت خاص می‌یابد به همین دلیل، شاید بتوان گفت که محتوای این نوشتار، در واقع، شامل برخی از مهم‌ترین گزاره‌های ذهنی و قلبی یک مجاهد در راه خداست؛ خواه در کارزار جنگی خونین باشد و خواهد در کارزاری با قلمرو روانی و فکری. آنچه اهمیت دارد، تحلیل صحیحی است که مجاهد یادشده باید از شرایط و موضوعات داشته باشد تا بتواند آفند یا پد آفند لازم را طراحی کند. مجاهد مزبور، باید هم سلاح‌های میدان القا و ابلاغ را بشناسد و هم در جای خود به درستی از آن‌ها بهره‌برداری کند. او باید بتواند همه قوای ادراک و عملش را در صورت لزوم، متمرکز کرده و در خدمت جهاد مقدس قرار دهد. هنر این مجاهد تبدیل همه پدیده‌ها به اسلحه و مهمات ابلاغ و القاء است؛ و همان‌طور که در ساخت سلاح سخت، فرآیندی لازم است تا مثلاً علم شیمی یا فیزیک قابل استفاده در مصارف نظامی شود، عرصه جهاد نرم نیز، نیازمند دانشی جهادی، از دانسته‌ها، معارف و اعتقادات ناب است. خلاصه اینکه، مجاهد در عرصه جهاد نرم، باید بتواند معارف صحیحی را که از آن برخوردار است، به سلاح، [همان نماد و مظهر تأثیر] تبدیل کند.

در این کتاب، دغدغه یادشده در دو بخش عمده دنبال می‌شود؛ بخش‌هایی که شامل تبیین عناصر القا و قالب‌ها و ابزار القا می‌شوند.

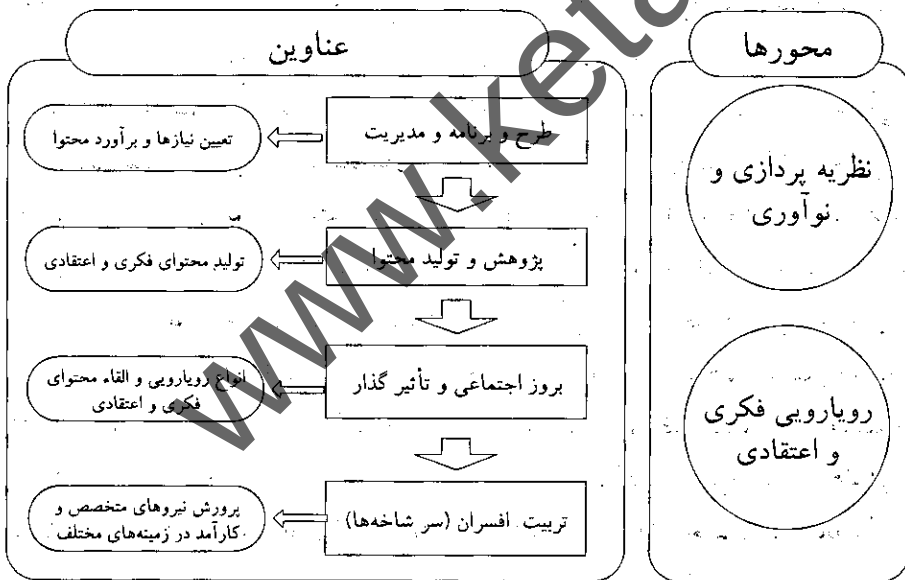
گفتنی است که در هر بخش، هم اجزاء و موضوعات ذیل عنوان، این هدف را دنبال می‌کنند و هم منظومه و یک‌پارچگی آن، حاوی چنین پیامی است؛ همچنین سیر روایتی که در انتهای

هر مبحث، با عنوان تحلیل می‌آیند، علاوه بر دلالت‌های مستقیم‌شان در برانگیختن اندیشه درباره موضوع مطرح‌شده، به شکلی مستقل برخی از گزاره‌های لازم را ایجاد، و یا شبیهاتی را برطرف می‌کنند. سیر این روایات تحلیلی، در ادامه معنادار خود، به خطبه فدکیه حضرت فاطمه علیها السلام ختم می‌شود تا نتیجه‌گیری این کتاب در بستر تحلیل آن متن نورانی شکل گیرد.

همه مباحث مربوط به تبیین عناصر جهاد نرم به شکلی مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع امامت ختم می‌شود؛ چرا که تعریف فتح و پیروزی و غایت جهاد، وابسته به امام و ایجاد توجه نسبت به اوست. دشمن نیز با امام، تعریف‌شدنی است و رزمنده نیز با انواع قالب‌های شخصیتی که می‌تواند داشته باشد، کارآمدی‌اش وابسته به مفیدبودنش برای امام است؛ علاوه بر این، شاخص‌های پنج‌گانه مجاهد و رزمنده‌بودن نیز، به اتفاق، با امام تعریف می‌شوند و همچنین جغرافیای جهاد نرم به شکل مستقیم و غیرمستقیم، دارای همین نسبت است. تشریح و توضیح ابزارهای القلوب و ابلاغ، نیز ضمن تعریف، این چنین با موضوع امامت پیوند دارند: «بیان» که وظیفه روشن کردن و تعیین مرزها را برای سنجش و انتخاب به عهده دارد، با امام عینیت می‌یابد. زیرا امام همان «راسخون فی العلم» و «محکم» در قرآن است که ارجاع متشابهات به او کارگشا و تبیین‌کننده تلقی می‌شود. «حکمت» نیز -که ایجاد بلوغ و پختگی، وظیفه آن است- در موضوع انطباق‌های تاریخی و همچنین در شناخت و تحلیل اشخاص و جوامع، وابسته به موضوع امامت است؛ زیرا در انطباق تاریخی، [با استفاده از حد و سطوحی قرآنی، انطباق شرایط و جریانات امروزی را به حادثه‌ای مورد استناد و شاخص که امام در آن حضور داشته است، دنبال می‌کنیم] از سوی دیگر در تشخیص افراد و جوامع نیز، نسبت اهل‌بیت علیهم السلام، هم با شاخصه‌هایی که امام به دست داده است و هم با نسبی که میان آن‌ها با امام برقرار می‌شود، تعیین‌کننده است. و اما در ابزار «موعظه حسنه»، که موضوع بیداری اشخاص و جوامع و تعیین اولویت‌های آن‌ها به بحث گذاشته می‌شود- باز هم این، کلمات امام است که نقشی تعیین‌کننده و تام و تمام دارد. و در «جدال احسن» هم یگانه غرض موضوعات مورد مناقشه و نیازمند اثبات، به تفهیم موضوع امامت بازگشت دارد. و همچنین در ادامه بحث درخصوص جدال احسن، روش‌های کلی ایجاد گزاره‌های مناسب، حذف گزاره‌های نادرست و ترکیب و تلقیح گزاره‌ها، از خلال کلمات امام، استخراج می‌شود. حتی مخاطب‌شناسی و تقسیم‌بندی علمایی که با آن‌ها جدال احسن صورت می‌گیرد، با معیار و شاخص امامت انجام می‌شود و از خلال واکنش‌های امام با هر یک از ایشان است که مجاهد

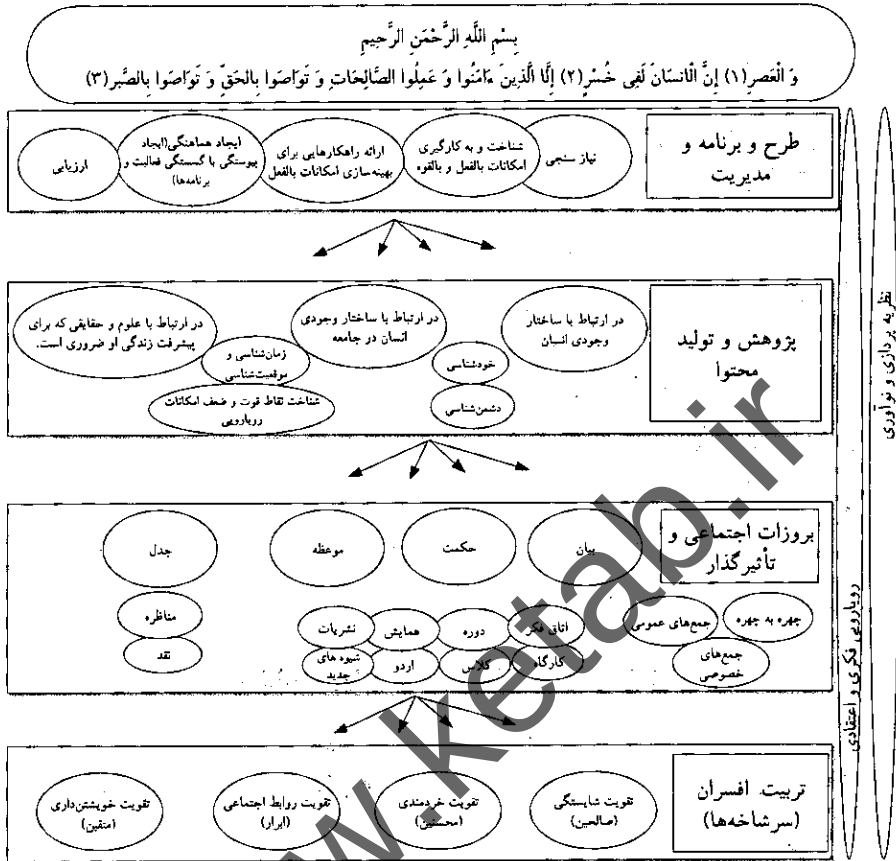
جهاد نرم، ملاحظات لازم و ویژه برای هر کدام از خواص علمی را می‌آموزد. بخش مربوط به ابزارهای الفا، رشته‌ای نامرئی در انتخاب هر سلاح و ابزار (بیان، حکمت، موعظه حسنه و جدال احسن) نیز دارد، که هر چند مستقیماً مورد اشاره قرار نگرفته است، اما توجه به آن بسیار کارگشاست. و آن رشته نامرئی، جایگاه استفاده، انتخاب و اولویت بخشی به هریک از ابزارهای چهارگانه در شرایط متناسب است.^۱ اهمیت این موضوع، -صرف نظر از قدرت تدبیر و توان فرماندهی که به مجاهد در عرصه جهاد نرم می‌دهد- تقسیم اقسام محصولات فرهنگی، (اعم از نمایش، موسیقی، مطبوعات و ...) ذیل هر کدام از ابزارهای چهارگانه و یا ترکیبی از چند ابزار باشد.

در نمودار شکل یک، نقشه‌ای از تحولات بنیادین، محتوایی و عملی لازم در جهاد نرم، ترسیم شده است؛ این نقشه با چهار عنوان کلی در دو ناحیه نظریه پردازی و رویارویی مستقیم با مسائل، موضوع جهاد نرم را تشریح می‌کند.

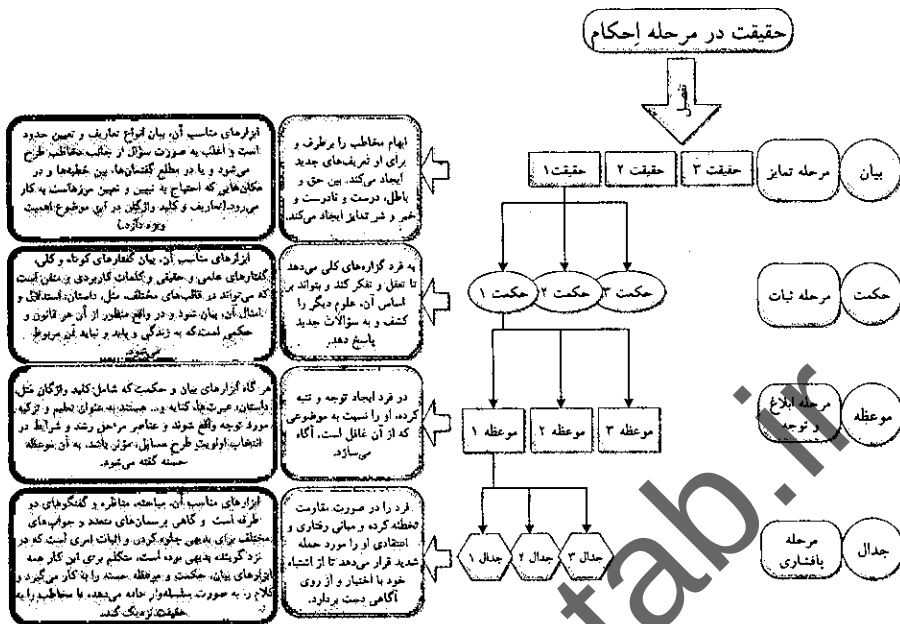
شکل یک. جهاد نرم با محوریت قرآن و عترت

۱. مکانیزم این انتخاب به طبیعت هر کدام از ابزارهای یاد شده و تأثیر مصلحانه گرما بر سرما، و رطوبت بر خشکی برمی‌گردد که ظاهراً بیان، با الگوگیری از طبیعت، طبعی مرطوب دارد و حکمت گرم است و طبیعت و قالب موعظه خشک و جدال، سرد است.

شکل دو. جیاد نرم یا محوریت قیران و عتوت

گفتنی است که ابزارهای چهارگانه القا که در ذیل «بروزات اجتماعی و تأثیرگذار» نمودار فوق، معرفی شده اند، اگر چه در مقام نظر، تعاریفی انتزاعی و مجزا محسوب می شوند؛ اما معمولاً همگی با نسبتی مشخص در يك جا قابل مشاهده هستند؛ بنابراین کتاب حاضر هر جا که لازم بوده، موضوعات را به شکل اخیر مورد بررسی قرار داده است، تا با تبیین آن، به طور طبیعی بررسی سایر ابعاد جهاد نرم میسر شود. توضیح این مسأله در شکل سه، گویاتر است.

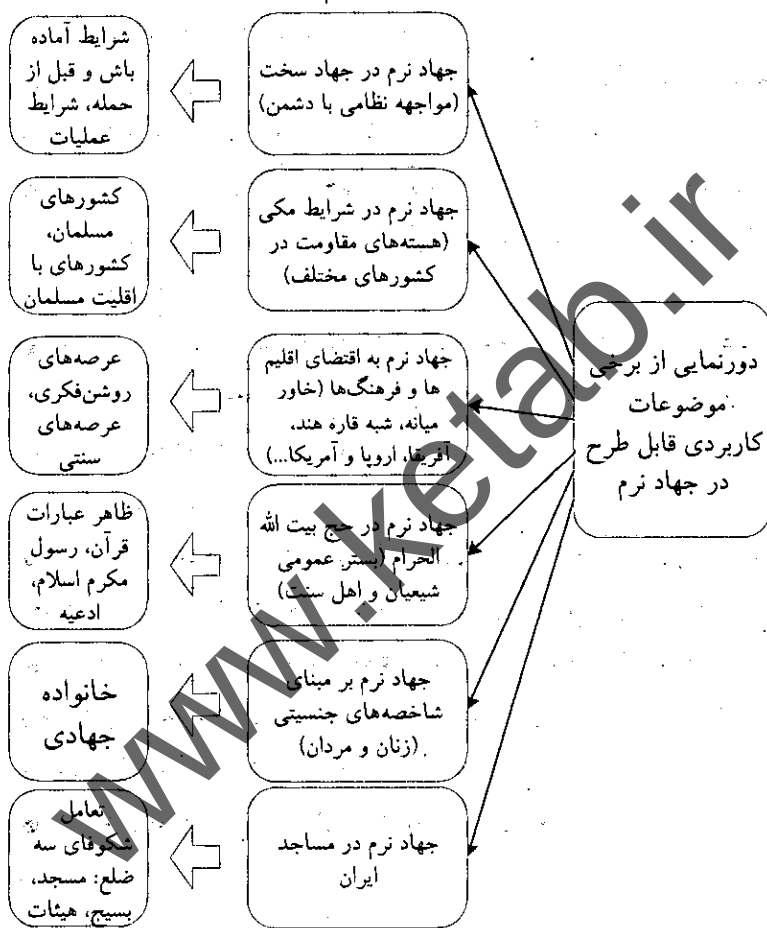
شکل سه. فصل حقیقت در مجرای ایزراهای چهارگانه القا

اگر محتوای نمودار فوق را، که اصلی‌ترین بخش این نوشتار را تشکیل می‌دهد، به ترسیم عناصر اصلی جهاد نرم بیفزاییم، نقشه‌ای جامع از همه آن چیزهایی که در این کتاب به بحث گذاشته شده است خواهیم داشت. نمودار مشخص شده در شکل چهار، ناظر به چنین دورنمایی است.

شکل چهار. اصول و مبانی جهاد نرم (عملیات القا و ابلاغ از طراحی تا اجرا)

نمودار رسم شده در شکل پنج، به موضوعاتی فرهنگی اشاره دارد که جامعه از دریچه آنها نیازمند به جهاد نرم است؛ در واقع موضوعات مطرح شده در این نمودار، دورنمایی از برخی موضوعات کاربردی در عرصه جهاد نرم محسوب شده و از جنبه نیازسنجی به نمودار پیشین مرتبط می شود.

شکل پنج. دورنمایی از برخی موضوعات کاربردی قابل طرح در جهاد نرم

در پایان برخی از مزایا و قابلیت هایی که موضوع جهاد نرم می تواند داشته باشد و این تحقیق برای رسیدن به آنها شکل گرفته است، ذکر می شود:

■ جهاد نرم، مروری بر يك سیر اعتقادی است و کاربردی ترین اصول عقاید را به شکلی که مؤثر واقع شوند، با خود دارد.

- جهاد نرم، مشق تحلیل‌گری است؛ آن هم از زاویه و منظری قابل اعتماد و علمی.
- جهاد نرم، دوره‌ای از امام‌شناسی است، مفهوم و حقیقتی که در همه ابعاد زندگی عینیت دارد.
- جهاد نرم، حاوی گزاره‌هایی است که لوازم تشکیل، حفظ و توسعه حکومت اسلامی با محوریت ولایت فقیه را داراست.
- جهاد نرم، نوعی انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی است، که این دو پدیده را هم در لایه ادراک و هم در لایه عزم و عمل مورد بررسی قرار داده است.
- جهاد نرم، یک دوره منسجم و کارگاهی مفید، برای عرضه منظری است که از دریچه آن اشخاص بتوانند به شکلی تحلیلی از روایات بهره ببرند و ذائقه لازم در این خصوص را پیدا کنند.
- جهاد نرم، از یک منظر، منتخبی از روایات معصومین علیهم‌السلام است که دانستن آن‌ها گزاره‌های لازم را برای تحلیل حساس‌ترین رویدادها به انسان می‌دهد.
- جهاد نرم، احیای بسیاری از گزاره‌های متروک و مغفول، اما متقن و کارآمد، از دریای روایات است.
- جهاد نرم، مدلی از یک تحقیق کاربردی مستند به قرآن و روایات است و از این جهت می‌تواند راه‌گشای علاقه‌مندان به تحقیق و پژوهش در این خصوص باشد.
- جهاد نرم، موضوع بررسی خود را در قلمرو القا و ابلاغ یافته است؛ بنابراین می‌تواند، قابل استفاده برای اندیشمندان فرهنگ، هنر و رسانه واقع شود؛ به این شرط که مباحث آن بسط داده شود و ابعاد تخصصی و جزئی‌تری پیدا کند.
- جهاد نرم، یک دوره آشنایی با گفتمان مهدویت و اصلی‌ترین وظایف منتظران است.
- جهاد نرم، بسیار فراتر از این نوشتار است و این کتاب صرفاً گامی در جهت شکوفایی چنین تفکری محسوب می‌شود. امید است بتواند رویکرد مذکور را تعمیم داده و تقویت کند.